

důležitých oblastí, a v důsledku toho na **velmi nerovnoměrné působení na děti**, kterým je poskytována institucionální výchova. Poukázat tak lze např. na **vnitřní klima zařízení, nedostatečné řízení některých zařízení** ze strany jeho ředitele, **absenci psychologů a etopedů**, na skutečnost, že **některé skupinové aktivity vykazují nezdravé prvky soutěžení** a mohou vést až k šikanózním mechanismům. Některá zařízení **nemají nastavený systém aktivního zjišťování klimatu ani názorů na jejich činnost** ze strany dětí a zaměstnanců či osob odpovědných za výchovu dětí. Často je **většina aktivit provozována za přítomnosti druhých osob**, na principu **hromadného zacházení**. Skupinové aktivity tedy **převládají nad těmi individuálními**. U dětí jsou zpracovány PROD, ale mnohdy již není zjevné, jakým způsobem byl tento program individuálně a kontinuálně veden, kým a s jakými úspěchy či neúspěchy, tak aby bylo možné korigovat nevhodné behaviorální strategie. Nejsou prověřovány dílčí dovednosti dítěte vedoucí k osamostatnění a osvojení nových forem chování. Jinak řečeno, často chybí zpětnovazebné mechanismy pro ověření, zda jsou děti dostatečně vedeny k tomu, aby byly schopny se postarat samy o sebe nebo o někoho jiného. V případech nevhodné behaviorální strategie a nedostatečně osvojených dovedností nejsou klienti zařízení vedeni individuálně krok za krokem k nápravě, aby tak zažívali úspěch a uspokojení z výsledku.

Nerovnoměrnost působení na děti potvrzují i údaje v tabulce (oblast občanských a kulturních kompetencí), která zobrazuje inspekční hodnocení podpory rozvoje kompetencí dětí v hospitovaných hodinách.

Tabulka č. 25 Naplňované kompetence – podíl zastoupení (%)

	Podíl
Sociální	25
Komunikativní	23
Učení	16
Řešení problémů	16
K pracovnímu uplatnění	10
Občanské	6
Kulturní	4

Pozitivně však vyznívá hodnocení dalších aspektů hospitovaných činností. V 98 % hospitací byl splněn výchovně-vzdělávací cíl a projevovala se aktivita a zájem dětí. V 97 % byly výše uvedené metody a formy práce využity účelně vzhledem ke stanovenému vzdělávacímu cíli. V 95 % hospitací byla účelně využita motivační funkce hodnocení dětí, v 92 % byly činnosti vedeny v souladu s individuálními potřebami dítěte uvedenými v PROD a v 89 % byla činnost propojena s možnostmi praktického využití. Průběžná příprava dětí na samostatný život byla zaznamenána v 96 % zařízení. Z dotazníků pro děti umístěné v zařízeních vyplývá, že mají možnost výběru činností v průběhu týdne a podílejí se spolu s pedagogy na plánování týdenního programu výchovně-vzdělávacích činností. Otázka efektivity a pojetí této průběžné přípravy dětí na samostatný život je však složitější. Bezesporně je vhodné zaměřit výchovné působení pedagogických pracovníků také na nácvik a vedení dětí k sebeobslužným činnostem (např. praní osobních věcí), vedení k pořádku v osobních věcech a společných prostorách. Poukázat lze však na nedostatek příležitostí pro převzetí osobní odpovědnosti dětí, za něž ve všem rozhoduje personál zařízení. Instituce tak přejímá veškerou odpovědnost nad dětmi po celý čas jejich pobytu a poskytuje pomoc často plošně, bez ohledu na individuální potřeby a možnosti dětí. Takový přístup může vést k tomu, že děti nemají dostatek příležitostí k uplatňování vlastních dovedností, což může jejich socializační proces a přípravu na budoucí samostatný život komplikovat. V některých zařízeních jsou všechny aktivity realizovány podle přesného a pro všechny přísně závazného rozpisu spočívajícího v kolektivním